

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026

Β΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 02 Ιουνίου 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 3B

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Μονάδες 20)

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεών σας τους αριθμούς της Στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της Στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Β΄ περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Θεοδώρα (αυτοκράτειρα)	(α) στρατηγός - αυτοκράτορας
2. Ιουστινιανός	(β) Κοράνι
3. Ηράκλειος	(γ) τελευταίος βυζαντινός αυτοκράτορας
4. Μωάμεθ (προφήτης)	(δ) πολιτική ανεξιθρησκίας
	(ε) κωδικοποίηση ρωμαϊκού δικαίου
	(στ) αναστήλωση των εικόνων

(4 x 2,5 μον. = 10 μον.)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο απαντήσεών σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α. Η οικονομική κατάρρευση του Ρωμαϊκού Κράτους αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα που οδήγησε στην παρακμή του.
- β. Το παιδομάζωμα εφαρμόστηκε από τους Βυζαντινούς για να ανακόψουν την επέκταση των Οθωμανών.
- γ. Το φεουδαρχικό σύστημα εφαρμόστηκε στη Δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα.
- δ. Η Νέα Ρώμη ιδρύθηκε από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό για να ενισχύσει τη δύναμη της αυτοκρατορίας.

(4 x 2,5 μον. = 10 μον.)

Προσοχή: Οι απαντήσεις στο ΔΕΥΤΕΡΟ και ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ πρέπει να δοθούν σε συνεχή λόγο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (Μονάδες 45)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

(α) Στάση του Νίκα

(σε ποια πόλη έγινε, αντίπαλες παρατάξεις, **μία (1)** συνέπεια)

(10 μον.)

(β) Άλωση Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους

(χρονολογία, **δύο (2)** συνέπειες για το μέλλον της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας)

(10 μον.)

B2. Σε μια ορθά δομημένη παράγραφο να αξιολογήσετε τη θρησκευτική πολιτική του Κωνσταντίνου Α΄ αναφέροντας **έναν (1)** λόγο για τον οποίο έδειξε ευνοϊκή στάση προς τον Χριστιανισμό και **δύο (2)** μέτρα που πήρε για να υποστηρίξει τους χριστιανούς.

(12 μον.)

B3. Σε μια ορθά δομημένη παράγραφο να αναπτύξετε **τρία (3)** στοιχεία που δείχνουν πόσο σημαντικός ήταν ο θεσμός της δραγομανίας κατά την Οθωμανοκρατία στην Κύπρο, και να κατονομάσετε **έναν (1)** σημαντικό εκπρόσωπο αυτού του θεσμού.

(13 μον.)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (Μονάδες 35)

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Ι

[...] Η αραβική επέκταση έγινε με μεγάλη ταχύτητα και είχε τεράστια έκταση. Αυτή η ραγδαία εξάπλωση, δεν οφείλεται μόνο στον θρησκευτικό φανατισμό του αραβικού λαού. Η σοβαρότερη εξήγηση του φαινομένου αυτού βρίσκεται και σε άλλους, πιο σημαντικούς λόγους. Το μεγαλύτερο μέρος των εδαφών που κατέλαβαν οι Άραβες ανήκαν στην Περσία και στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Τη στιγμή της μεγάλης αραβικής «εξόδου» Βυζαντινοί και Πέρσες μόλις εξέρχονταν από ένα μεγάλο και εξαντλητικό μεταξύ τους πόλεμο που είχε μειώσει τη στρατιωτική τους δύναμη και είχε αποδιοργανώσει και τα δύο κράτη. Παράλληλα, σε πολλές μακρινές βυζαντινές επαρχίες, όπως στην Ανατολική Μ. Ασία, στη Συρία, στην Παλαιστίνη και στην Αίγυπτο,

δηλαδή στις περιοχές που δέχτηκαν τις πρώτες αραβικές επιθέσεις, η εξουσία του Βυζαντίου ήταν ανασφαλής και σε αμφισβήτηση. Αυτό έγινε εξαιτίας της βαριάς φορολογίας και των θρησκευτικών διαφορών, γεγονός που έκανε τους λαούς αυτούς πρόθυμους να απαλλαγούν από τη βυζαντινή εξουσία. Η αραβική επίθεση πρόσφερε την κατάλληλη ευκαιρία. [...]

Κρεμμυδάς, Β. & Πισπιρίγκου, Φ. 1985. Ο μεσαιωνικός κόσμος: Βυζάντιο, Μουσουλμανικός κόσμος, Ευρωπαϊκή φεουδαρχία. Αθήνα: Γνώση, σσ. 52–53 (διασκευή)

ΠΑΡΑΘΕΜΑ II

[...] Το 686 ή 688 ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός Β΄ και ο χαλίφης Αβιμέλεχ κατέληξαν σε συνθήκη η οποία καθόρισε το πολιτικό καθεστώς της Κύπρου. Σύμφωνα με τη συνθήκη ούτε η Βυζαντινή Αυτοκρατορία, ούτε το Αραβικό Χαλιφάτο, είχαν δικαίωμα να χρησιμοποιούν την Κύπρο ως ορμητήριο επιθέσεων ή στρατιωτική βάση. Η συνθήκη επίσης όριζε ότι οι Κύπριοι όφειλαν να τηρούν στάση ουδετερότητας και να μην παρέχουν έμπρακτη υποστήριξη ή στρατιωτικές πληροφορίες σε καμία από τις δύο πλευρές. Τέλος, τόσο η Αυτοκρατορία όσο και το Χαλιφάτο θα είχαν έσοδα από την ετήσια φορολόγηση των Κυπρίων. [...] Γύρω στο 691 ο Ιουστινιανός Β΄ παραβίασε τη συνθήκη οδηγώντας στη μετοικεσία μεγάλο αριθμό Κυπρίων, τους οποίους εγκατέστησε στον Ελλήσποντο. [...] Η παραβίαση της συνθήκης από τους Βυζαντινούς προκάλεσε την αντίδραση των Αράβων, οι οποίοι μετέφεραν μεγάλο αριθμό Κυπρίων στη Συρία. [...]

Κυριάκου, Χ. 2020. Βυζαντινή Κύπρος II: Μέση Βυζαντινή περίοδος (649-1191 μ.Χ.). Στο: Ιστορία της Κύπρου, Τόμος Β΄. Αθήνα: Μέλαθρον Οικουμενικού Ελληνισμού, σσ. 33–35 (διασκευή)

Γ1.

(α) Με βάση το **Παράθεμα I** και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε **τρεις (3)** λόγους για τη ραγδαία επέκταση των Αράβων.

(12 μον.)

(β) Με βάση το **Παράθεμα II**, το οποίο αναφέρεται στη συνθήκη για το καθεστώς συγκυριαρχίας, και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφέρετε ανάμεσα σε ποιους έγινε αυτή η συνθήκη και να παρουσιάσετε **δύο (2)** όρους της.

(12 μον.)

(γ) Με βάση το **Παράθεμα II** να αναφέρετε: **(i)** Ποιος παραβίασε τη συνθήκη του καθεστώτος συγκυριαρχίας, **(ii)** με ποια ενέργεια και **(iii)** ποια ήταν η αντίδραση της άλλης πλευράς.

(11 μον.)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ